

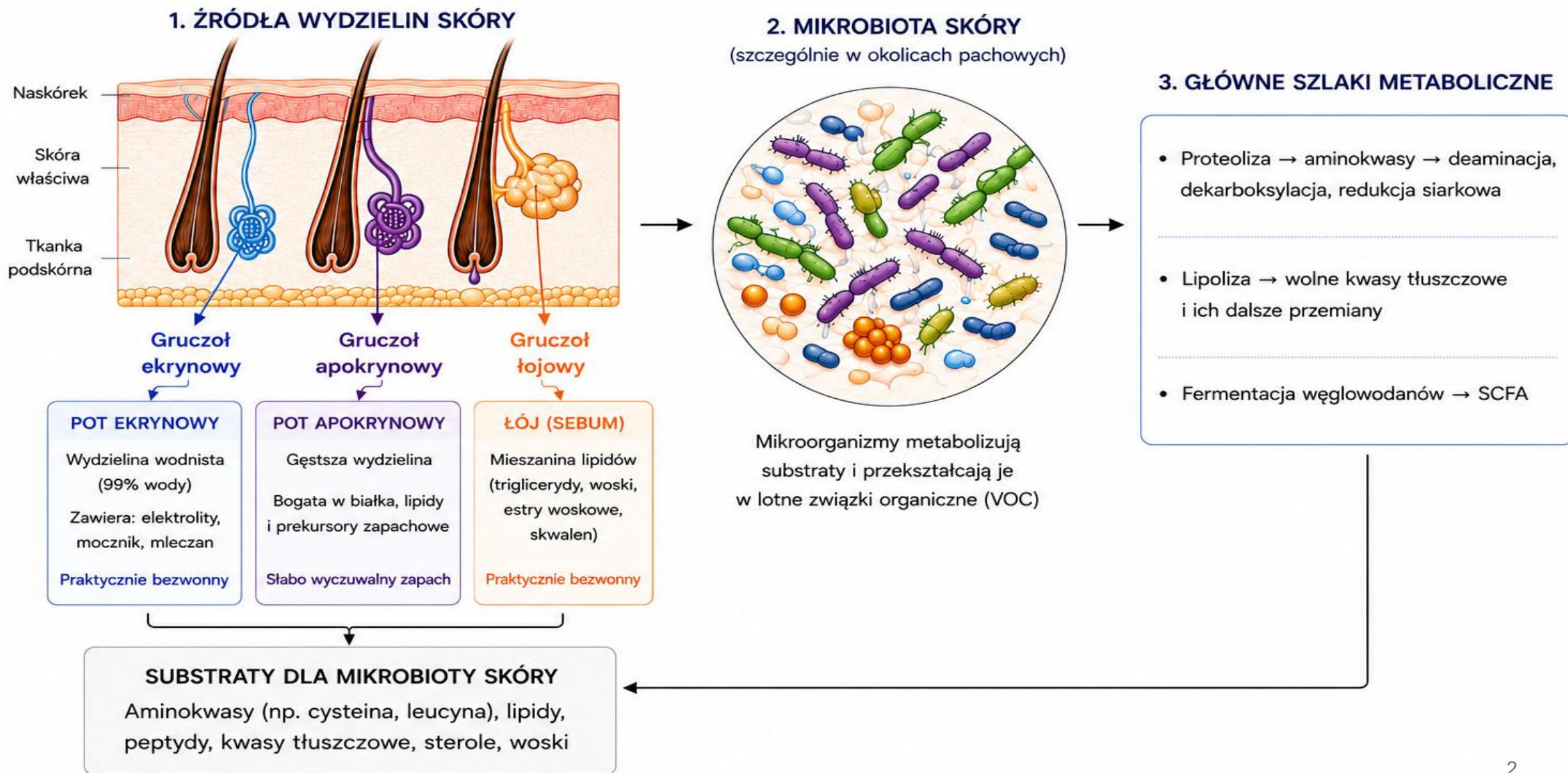
**ZABIĆ ZAPACH, NIE
MIKROBIOM:
JAK BADAĆ SKUTECZNOŚĆ
KOSMETYKÓW ANTI-ODOR**

Dr n. farm. Paweł Lisiecki

Patogeneza nieprzyjemnego zapachu skóry (bromhidrosis)

Nieprzyjemny zapach skóry nie jest efektem samego wydzielania potu, lecz powstaje w wyniku metabolizmu wydzielin skóry przez mikrobiotę.

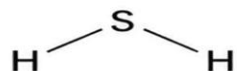

CHEMIA ZAPACHU SKÓRY – KLUCZOWE LOTNE METABOLITY

(VOC – Volatile Organic Compounds)

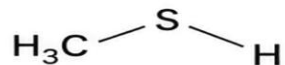
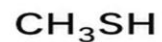
VSC – Volatile Sulfur Compounds

(lotne związki siarki)

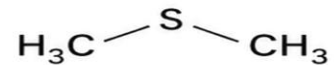
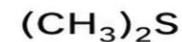
Siarkowodór

zapach zgniłych jaj

Metanotiol

zapach gnijącej kapusty

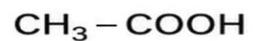

Siarczek dimetylu

zapach czosnku/kapusty

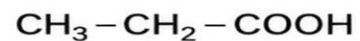
SCFA – Short-Chain Fatty Acids

(krótkołańcuchowe kwasy tłuszczowe)

Kwas octowy

ostry, kwaśny

Kwas propionowy

ostry, kwaśny,
nieprzyjemny

Kwas izowalerianowy

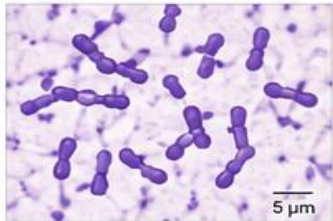
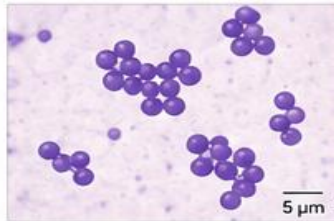
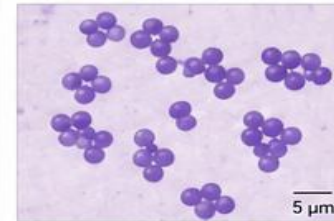
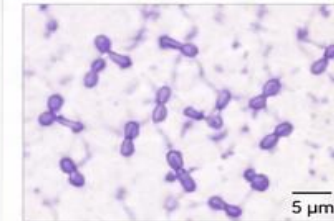
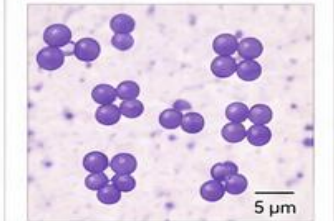
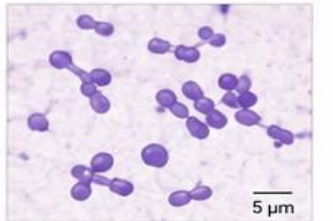

serowy, zjełczały,
nieprzyjemny

INNE ZWIĄZKI LOTNE (VOC)

- Aldehydy (np. 3-metylo-2-heksenal)
- Alkohole (np. 3-metylo-3-sulfanyloheksan-1-ol)
- Ketony
- Aminy (np. putrescyna, kadaweryna)

Kluczowe mikroorganizmy odpowiedzialne za nieprzyjemny zapach skóry

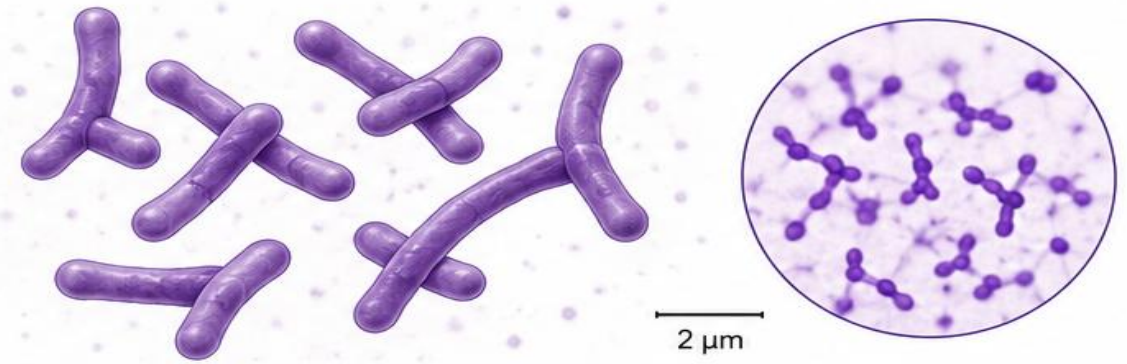
Mikrobiota skóry przekształca wydzieliny skóry w lotne związki zapachowe (VOC) odpowiedzialne za malodor.

	<i>Corynebacterium spp.</i>	<i>Staphylococcus hominis</i>	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	<i>Cutibacterium acnes</i> (= <i>Propionibacterium acnes</i>)	<i>Micrococcus spp.</i>	<i>Brevibacterium spp.</i>
Obraz mikroskopowy (Gram)						
Obraz schematyczny						
	Pateczki maczugowate, często w układzie liter ϵ V lub palisadowym	Ziarniki w skupiskach	Ziarniki w skupiskach	Pateczki, czasem nieco zakrzywione	Ziarniki w tetradach lub skupiskach	Pateczki maczugowate, układy nieregularne
Morfologia	Gram-dodatnie beztlenowe względnie	Gram-dodatnie tlenowe względnie	Gram-dodatnie tlenowe względnie	Gram-dodatnie beztlenowe	Gram-dodatnie tlenowe	Gram-dodatnie tlenowe
Typowa lokalizacja na skórze	 Pachy, okolice apokrynowe oraz pachwiny (miejsca wilgotne i okluzyjne)	 Pachy, klatka piersiowa, okolice wilgotne oraz pachwiny	 Pachy, tułów, skóra wilgotna, stopy oraz pachwiny	 Obszary tojotokowe: twarz, plecy, klatka piersiowa, skóra głowy (rzadziej pachwiny)	 Skóra sucha i wilgotna, tułów, kończyny oraz pachwiny	 Stopy, przestrzenie międzypalcowe oraz pachwiny
Uwagi dotyczące obecności w okolicach intymnych (pachwiny)	Często obecne. Istotny udział w powstawaniu zapachu w miejscach wilgotnych i okluzyjnych.	Często obecne. Może uczestniczyć w powstawaniu zapachu w pachwinach.	Często obecne. Może współuczestniczyć w papachu w pachwinach, szczególnie w warunkach wilgoci.	Rzadziej w pachwinach (o ile brak gruczołów tojowych w tym obszarze), jednak może być obecne w sprzyjających warunkach.	Może być obecne. Udział w zapachu w pachwinach zwykle niewielki.	Może być obecne, zwłaszcza w miejscach o zwiększonej wilgotności i tarcu.

Corynebacterium spp.

Kluczowy „architekt” nieprzyjemnego zapachu skóry

Pałeczki Gram-dodatnie, beztlenowe względnie, należące do dominujących producentów lotnych związków zapachowych w mikrobiocie skóry.

NAJWAŻNIEJSZE GATUNKI

- *Corynebacterium striatum*
- *Corynebacterium tuberculostearicum*
- *Corynebacterium jeikeium*
- *Corynebacterium kroppenstedtii*
- (historycznie także *C. xerosis*)

PROFIL ZAPACHOWY

Ostry, intensywny, cebulowo-siarkowy, „potowy”

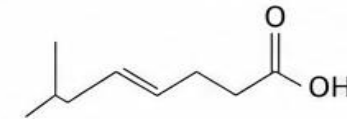
lekki

bardzo intensywny

GŁÓWNE PRODUKTY ZAPACHOWE

3-metylo-3-sulfanyloheksan-1-ol (3M3SH)
(tioalkohol)

kwask 3-metylo-2-heksenowy
(kwask tłuszczowy)

H₂S
siarkowódor
(związek siarki)

R-SH
inne tioalkohole

Związki siarkowe i kwasy tłuszczowe odpowiadające za charakterystyczny zapach.

GDZIE WYSTĘPUJE

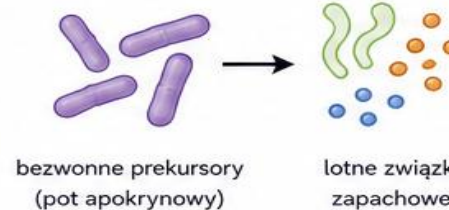

- pachy
- pachwiny
- okolice intymne
- fałdy skórne
- miejsca okluzji (wysoka wilgotność i temperatura)

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

Corynebacterium spp. rozkładają bezwonne prekursorzy obecne w wydzielinie apokrynowej do lotnych związków zapachowych za pomocą enzymów:

- β-liazy
- aminoacylazy
- enzymy proteolityczne

CIEKAWOSTKI

Corynebacterium spp. to jedne z głównych bakterii odpowiedzialnych za prawdziwą bromhidrozę pachową.

Wyższy udział *Corynebacterium* w mikrobiocie pach koreluje z większą intensywnością zapachu.

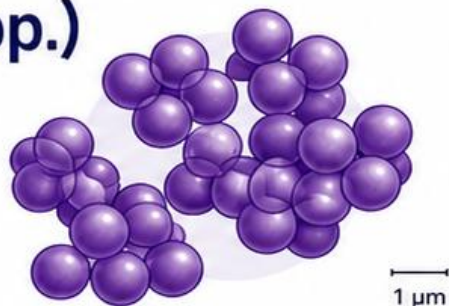
Różnice między osobami w składzie tych bakterii tłumaczą, dlaczego zapach ciała jest tak indywidualny.

Gronkowce (*Staphylococcus* spp.)

Kluczowi uczestnicy nieprzyjemnego zapachu skóry

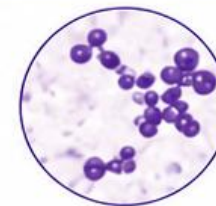
Gronkowce to bakterie Gram-dodatnie, katalazo-dodatnie, powszechnie występujące na skórze człowieka.

Wybrane gatunki intensywnie metabolizują składniki potu i sebum, wytwarzając lotne związki odpowiedzialne za zapach.

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE

- Gram-dodatnie ziarniaki w skupiskach
- Niektóre szczepy koagulazo-ujemne (CNS)
- Naturalni mieszkańcy skóry i błon śluzowych
- Ważny element zdrowej mikrobioty – zaburzenie równowagi sprzyja zapachowi

Obraz mikroskopowy (Gram)

Staphylococcus hominis

PROFIL ZAPACHOWY

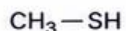

Ostry, cebulowy, siarkowy,

GLÓWNE PRODUKTY ZAPACHOWE

3-metylo-3-sulfanyloheksan-1-ol (3M3SH)
(tioalkohol)

metanotiol

siarkowodór

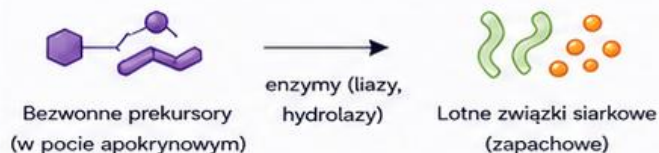
LOKALIZACJA

- pachy
- pachwiny
- klatka piersiowa
- okolice wilgotne

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

Wysoka aktywność enzymatyczna wobec związków siarkowych (koniugaty cysteinowe, tiolowe prekursorzy potu).

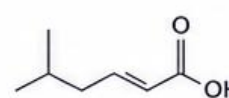
Staphylococcus epidermidis

PROFIL ZAPACHOWY

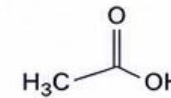

Kwaśny, zjeżdżaty, serowy

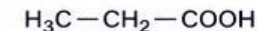
GLÓWNE PRODUKTY ZAPACHOWE

kwas izowalerianowy
(zapach serowy)

kwas octowy
(zapach kwaśny)

kwasy tłuszczowe krótkotańcuchowe

LOKALIZACJA

- pachy
- pachwiny
- stopy
- skóra wilgotna

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

Fermentacja aminokwasów, mleczanu i innych składników potu prowadząca do powstania kwasów organicznych.

CIEKAWOSTKI

S. hominis jest jednym z głównych producentów tioalkoholi odpowiedzialnych za intensywny zapach pach.

S. epidermidis może pełnić funkcję ochronną – jego przewaga często koreluje z mniejszą intensywnością nieprzyjemnego zapachu.

Skład gatunkowy gronkowców jest indywidualny i zależy od higieny, diety, hormonów oraz zastosowania kosmetyków.

PODSUMOWANIE

Gronkowce (szczególnie *S. hominis* i *S. epidermidis*) odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu zapachu skóry poprzez produkcję lotnych związków siarkowych i kwasów organicznych.

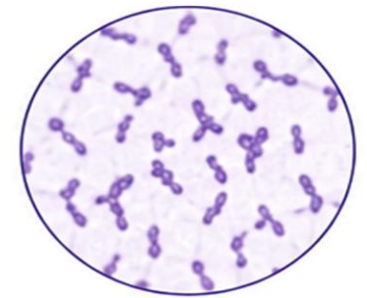
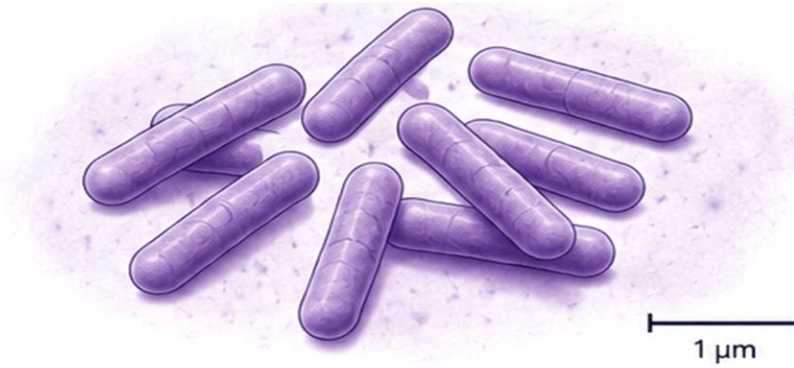

Gronkowce są naturalną częścią mikrobioty skóry. Problem pojawia się, gdy równowaga mikrobiologiczna zostaje zaburzona, a ich metabolizm w środowisku bogatym w pot i sebum prowadzi do powstawania związków zapachowych.

Cutibacterium acnes

(dawniej *Propionibacterium acnes*)

Beztlenowa, Gram-dodatnia pałeczka należąca do naturalnej mikrobioty skóry łojotokowej. Choć nie jest głównym sprawcą zapachu pach, odpowiada za charakterystyczny zapach tłuszczy i kwaśny w miejscach bogatych w łój.

Obraz mikroskopowy
(Gram-dodatnie pałeczki)

GATUNEK

Cutibacterium acnes

Najczęściej występujący gatunek *Cutibacterium*.

Bytuje w mieszkach włosowych i gruczołach łojowych.

CHARAKTER ZAPACHU

Zapach tłuszczy, kwaśny, jętczejący, „stary łój”

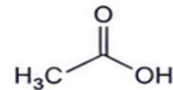
- przypomina zapach jętczejącego sebum
- lekko kwaśny, czasem „skórzany”
- nasila się w miejscach o dużej aktywności gruczołów łojowych

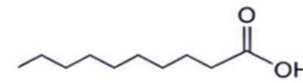
Nie odpowiada za ostry zapach pach, ale za zapach skóry tłustej i zanieczyszczonej.

GŁÓWNE ZWIĄZKI ZAPACHOWE

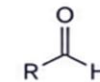
Powstają w wyniku rozkładu lipidów (sebum).

kwas propionowy
(kwaśny)

wolne kwasy tłuszczy
(tłuszczy, jętczejący)

aldehydy
(tłuszczy, ostry)

INNE ZWIĄZKI

diacetyl, kwas octowy, izowalerianowy, metyloketony, związki siarki (śladowo)

CIEKAWOSTKI

Bytuje głęboko w mieszkach włosowych – w miejscach o niskim stężeniu tlenu.

Obecny u >90% dorosłych – to element fizjologicznej mikrobioty skóry.

Może działać ochronnie – produkuje bakteriocyny (np. cutibakteriocynę).

Nadmierny wzrost i aktywność enzymów prowadzi do trądziku i zapachu tłuszczy.

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

sebum
(triglicerydy)

Cutibacterium acnes
(lipazy, esterazy)

wolne kwasy tłuszczy
i inne związki

zapach tłuszczy,
kwaśny, jętczejący

GDZIE WYSTĘPUJE?

Miejsca bogate w gruczoły łojowe:

twarz
(czoło, nos, broda)

plecy

klatka piersiowa

skóra głowy

okolice uszu

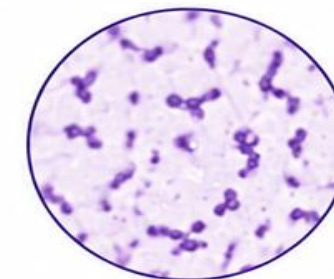
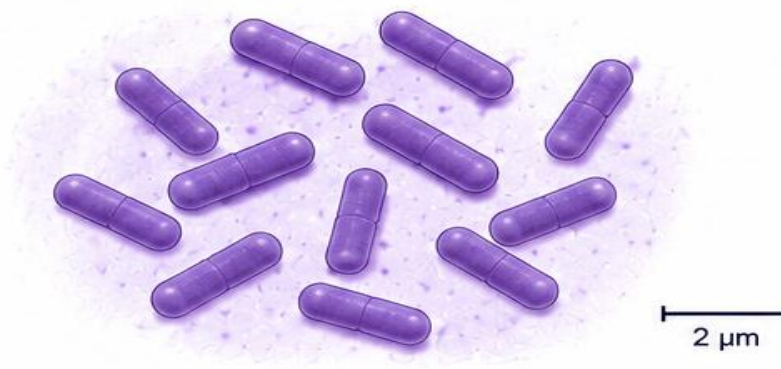

W SKRÓCIE: *Cutibacterium acnes* rozkłada sebum, uwalniając wolne kwasy tłuszczy i związki kwaśne – dlatego odpowiada za zapach tłuszczy, jętczejący i „stary łój” typowy dla skóry łojotokowej.

Brevibacterium spp.

„Specjaliści od zapachu stóp”

Gram-dodatnie, niepatogenne pałeczki powszechnie występujące na skórze, zwłaszcza w wilgotnych i okluzyjnych miejscach, takich jak stopy i przestrzenie międzypalcowe. Ich metabolizm aminokwasów, szczególnie leucyny, prowadzi do powstawania intensywnego, serowego, nieprzyjemnego zapachu.

Obraz mikroskopowy (Gram-dodatnie pałeczki)

NAJWAŻNIEJSZE GATUNKI

- *Brevibacterium linens* (podobne szczepy)
- *Brevibacterium casei*
- *Brevibacterium epidermidis*
- *Brevibacterium otitidis*
- *Brevibacterium jeotgali*

CHARAKTER ZAPACHU

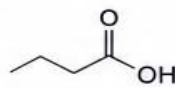

Intensywny, serowy, zjełczały, fermentacyjny

Typowy „zapach stóp” i obuwia po długim noszeniu.

GŁÓWNE ZWIĄZKI ZAPACHOWE

Powstają głównie w wyniku katabolizmu leucyny oraz innych aminokwasów.

kwas izowalerianowy (serowy, zjełczały)

aminy (np. kadaweryna, putrescyna) (rybi, zgnity)

merkaptany i tiozwiązki (siarkowe, ostre)

Inne: kwas octowy, kwas propionowy, aldehydy, alkohole

GDZIE WYSTĘPUJE?

stopy – szczególnie przestrzenie międzypalcowe

wnętrze obuwia, wkładki, skarpety

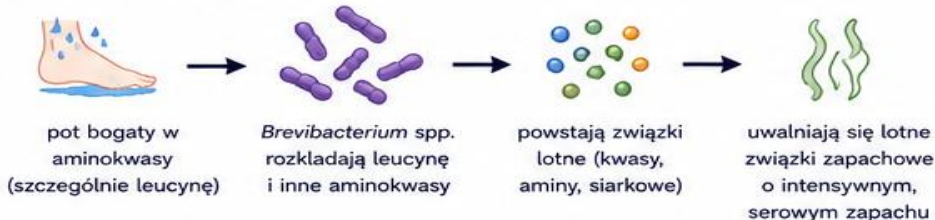

odzież sportowa i syntetyczna (zatrzymuje wilgoć i pot)

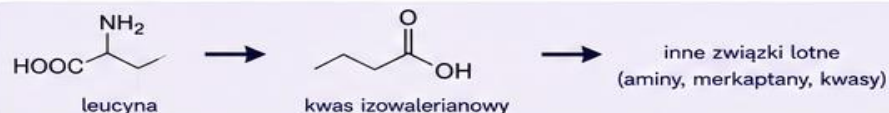

wilgotne środowiska: prysznice, baseny, szatnie

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

Katabolizm leucyny (główna droga):

CIEKAWOSTKI

Brevibacterium jest spokrewnione z bakteriami wykorzystywanymi w dojrzewaniu serów (np. *B. linens*) – stąd serowy charakter zapachu.

Potrąfi przetrwać na tkaninach i w obuwia przez długi czas, dlatego zapach powraca nawet po krótkim noszeniu.

Optymalne warunki to wysoka wilgotność, temperatura 25–37°C i ograniczony dostęp powietrza.

Tworzy biofilm na skórze i materiałach, co zwiększa jego odporność na mycie i detergenty.

PODSUMOWANIE

Brevibacterium spp. nie są patogenne, ale są kluczowym źródłem charakterystycznego, serowego zapachu stóp i obuwia. Ich zdolność do rozkładu aminokwasów – szczególnie leucyny – prowadzi do powstawania lotnych kwasów i amin o bardzo intensywnym, nieprzyjemnym zapachu.

KLUCZ DO KONTROLI ZAPACHU: redukcja wilgoci, dobra wentylacja, naturalne tkaniny, regularne pranie i dezynfekcja obuwia.

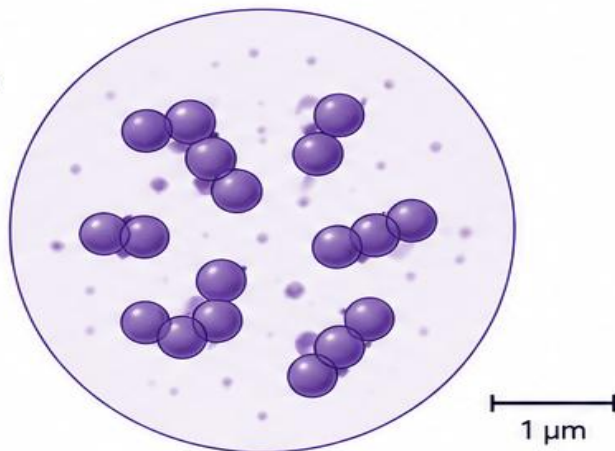

ROLA OCHRONNA: *Brevibacterium spp.* mogą konkurować z patogenami i uczestniczyć w utrzymaniu równowagi mikrobiologicznej skóry.

ANAEROCOCCUS spp.

– niedoceniany gracz

Gram-dodatnie ziarniaki beztlenowe, żyją w miejscach wilgotnych, zamkniętych i o niskiej podaży tlenu.

GDZIE WYSTĘPUJE?

Pachy, pachwiny, okolice intymne, fałdy skórne, przestrzenie okluzyjne

PROFIL ZAPACHOWY

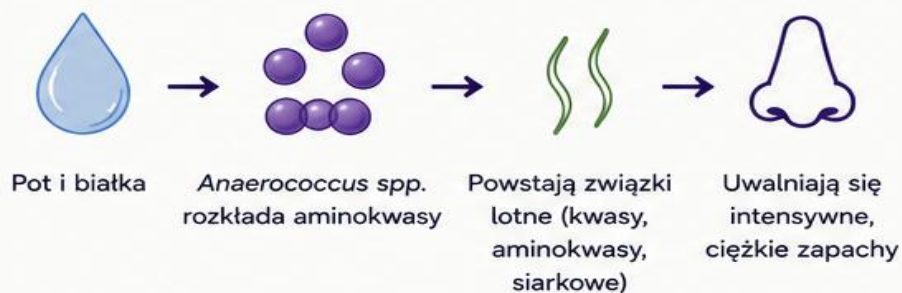
Ciężki, kwaśny, „mokry tekstylny”, stęchły

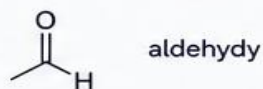
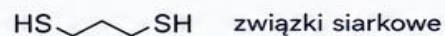
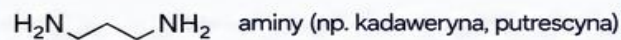
DLACZEGO TU?

Preferuje środowiska beztlenowe – okluzja, wysoka wilgotność, niska wentylacja

JAK POWSTAJE ZAPACH?

KLUCZOWE ZWIĄZKI ZAPACHOWE

DLACZEGO NIEDOCENIANY?

Trudny do wykrycia – beztlenowy, wrażliwy na tlen, często pomijany w badaniach.

Występuje w mniejszej ilości niż inne bakterie, ale silnie wpływa na zapach.

Ma wysoką aktywność enzymatyczną – skutecznie rozkłada białka i aminokwasy.

Jego rola rośnie w miejscach okluzji i przy problemach zapachowych, np. w fałdach skórnych.

IDEALNE WARUNKI DLA ANAEROCOCCUS spp.

wysoka wilgotność

okluzja
(ucisk, tarcie, brak przewiewu)

ciepło

niska dostępność tlenu

obecność białek i aminokwasów w pocie

PAMIĘTAJ!

Mały gracz – duży wpływ. Anaerococcus spp. to cichy współwinowajca nieprzyjemnego zapachu w miejscach, gdzie inni mikroorganizmy nie dominują.

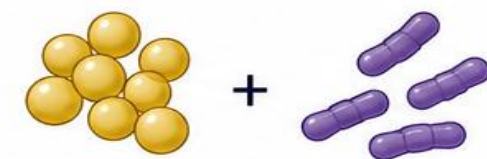
NIE ISTNIEJE JEDEN „MIKROB ZAPACHU”.

Różne profile zapachowe wynikają z różnych nisz skóry:

CEBULA / SIARKA

↓

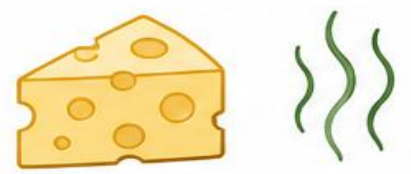

Staphylococcus hominis + *Corynebacterium spp.*

pachy, pachwiny,
miejsca okluzji,
fałdy skórne

KWAŚNY / SEROWY

↓

Staphylococcus epidermidis + *Brevibacterium spp.*

stopy, przestrzenie
międzypalcowe,
wilgotne miejsca

TŁUSZCZOWY / JEŁCZEJĄCY

↓

Cutibacterium acnes

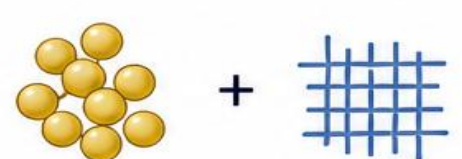

skóra łojotokowa:
twarz, skóra głowy,
plecy, klatka piersiowa

TEKSTYLNÝ / STĘCHŁY

↓

Micrococcus spp. + biofilm odzieży

odzież, tekstylia,
syntetyki, środowisko
o dużej wilgotności

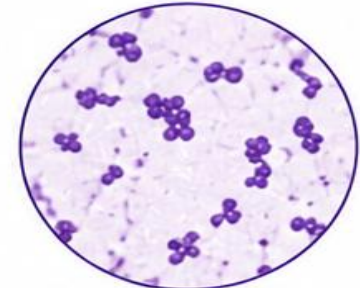
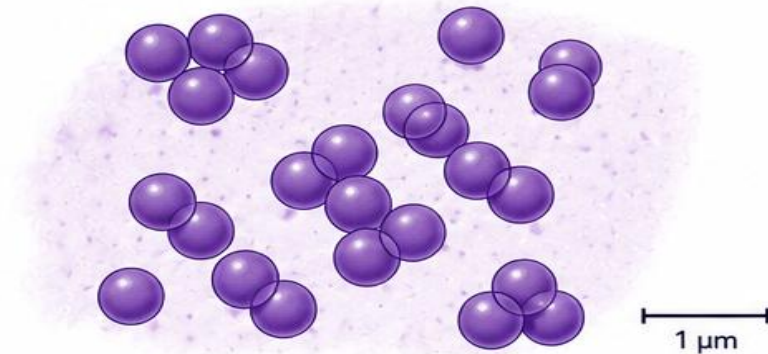
Każdy zapach to efekt współpracy mikroorganizmów i środowiska.

Zrozum niszę – dobierz działanie.

Micrococcus spp.

Mieszkaniec suchej skóry i tekstyliów – „zapach starego potu”

Micrococcus to Gram-dodatnie, kuliste bakterie powszechnie występujące na skórze człowieka, tkaninach i w środowisku. Choć rzadko kojarzone z intensywnym zapachem, ich metabolity przyczyniają się do powstawania charakterystycznego, lekko kwaśnego, tłuszczowego zapachu „starego potu”.

Obraz mikroskopowy (Gram-dodatnie ziarniki)

GATUNKI

Najczęściej spotykany gatunek:

Micrococcus luteus

Inne gatunki:

- *Micrococcus lylae*
- *Micrococcus varians*
- *Micrococcus sedentarius*
- *Micrococcus flavus*

CHARAKTER ZAPACHU

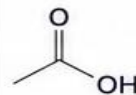

**Lekko kwaśny,
tłuszczowy,
„zapach starego potu”**

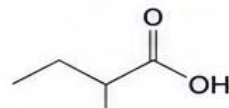
- delikatnie kwaśny, czasem maślany lub zjełczały
- kojarzony z nieświeżą odzieżą i długotrwałym potem
- mniej intensywny niż zapach pachowy, ale charakterystyczny w tkaninach

GŁÓWNE ZWIĄZKI ZAPACHOWE

Powstają w wyniku rozkładu składników potu, lipidów i aminokwasów.

kwas mlekowy (kwaśny)

kwas izowalerianowy (zjełczały, serowy)

metylmerkaptan (siarkowy)

INNE ZWIĄZKI

aldehydy, ketony, krótkołańcuchowe kwasy tłuszczowe, estry, związki siarki (w niskich stężeniach)

GDZIE WYSTĘPUJE?

skóra sucha i lekko wilgotna (klatka piersiowa, ramiona, plecy, uda)

odzież, pościel, ręczniki, zwłaszcza materiały syntetyczne

obuwie, wkładki, torby sportowe

środowisko domowe (kurz, powierzchnie)

MECHANIZM POWSTAWANIA ZAPACHU

pot i sebum na skórze lub tkaninie (prekursory: lipidy, aminokwasy, mocznik)

Micrococcus spp. rozkładają składniki organiczne

powstają kwasy tłuszczowe, aldehydy, ketony, związki siarki

uwalniają się lotne związki zapachowe o charakterze kwaśnym, tłuszczowym („stary pot”)

CIEKAWOSTKI

Micrococcus luteus jest jedną z najczęściej izolowanych bakterii z odzieży, szczególnie sportowej.

Tworzy biofilm na tkaninach – odporny na pranie, co sprzyja utrzymywaniu się zapachu.

Może produkować żółty pigment (luteina), widoczny na tkaninach po długim użytkowaniu.

Rzadko wywołuje infekcje – traktowany jako mikroorganizm o niskiej patogenności.

PODSUMOWANIE

Micrococcus spp. nie są głównym sprawcą intensywnego zapachu pachowego, ale odpowiadają za charakterystyczny zapach „starego potu”, szczególnie w odzieży, obuwiu i na suchej skórze.

Ich aktywność metaboliczna powoduje powstawanie lotnych kwasów tłuszczowych i związków siarki, które nadają zapachowi kwaśno-tłuszczowy, lekko zjełczały charakter.

Znaczenie: utrzymywanie się zapachu na tkaninach i w środowisku (tekstylia, obuwie).

W SKRÓCIE: *Micrococcus* = lekko kwaśny, tłuszczowy zapach „starego potu”, głównie na tkaninach i suchej skórze.

DLACZEGO ZAPACH SKÓRY RÓŻNI SIĘ MIĘDZY LUDŹMI?

Wiek, płeć, hormony, mikrobiota i genetyka kształtują indywidualny profil zapachowy.

1 DZIECI (przed pokwitaniem)

DLACZEGO PACHNĄ INACZEJ?

- niska aktywność gruczołów apokrynowych
- mało prekursorów zapachowych
- inne sebum (mniej lipidy, inne składniki)
- niedojrzała mikrobiota skóry

EFEKT

- ✓ słabszy zapach pachowy
- ✓ mniej związków siarkowych
- ✓ bardziej neutralny profil

Przed pokwitaniem bromhidroza pachowa praktycznie nie występuje.

2 KOBIECY

CHARAKTERYSTYKA

- zwykle mniejsza aktywność gruczołów apokrynowych
- inny skład lipidów skóry
- wpływ estrogenów
- częściej większy udział *Staphylococcus* spp.

PROFIL ZAPACHOWY

- łagodniejszy
- mniej intensywnie siarkowy
- subtelniejszy, „cieplejszy”

CIEKAWOSTKA

W części badań kobiety mają mniej *Corynebacterium* spp., które są silnie związane z powstawaniem bromhidrozy.

3 MĘŻCZYŹNI

CHARAKTERYSTYKA

- większa aktywność gruczołów apokrynowych
- więcej sebum (więcej lipidów)
- wpływ androgenów
- częściej większy udział *Corynebacterium* spp.

PROFIL ZAPACHOWY

- intensywniejszy
- bardziej siarkowy
- bardziej „ostry”, „wyrazisty”

CIEKAWOSTKA

Mężczyźni wytwarzają więcej prekursorów tioalkoholi i związków siarkowych, co zwiększa intensywność zapachu.

GENETYKA MA ZNACZENIE

ABCC11

polimorfizm genu ABCC11 moduluje ilość wydzieliny apokrynowej i dostępność prekursorów zapachowych.

Wariant aktywny ABCC11 więcej wydzieliny apokrynowej i intensywniejszy zapach. ↑

Wariant nieaktywny ABCC11 mniej wydzieliny apokrynowej i słabszy zapach. ↓

PODSUMOWANIE

DZIECI → mało substratu, niedojrzała mikrobiota → słabszy zapach

KOBIECY → inny metabolizm i mikrobiota → łagodniejszy profil

MĘŻCZYŹNI → więcej substratu i *Corynebacterium* → intensywniejszy profil

WARIANTY ABCC11 A ZAPACH PACHOWY

Dlaczego nie wszyscy pachną tak samo?

ABCC11 – gen kodujący transporter składników wydzieliny gruczołów apokrynowych.

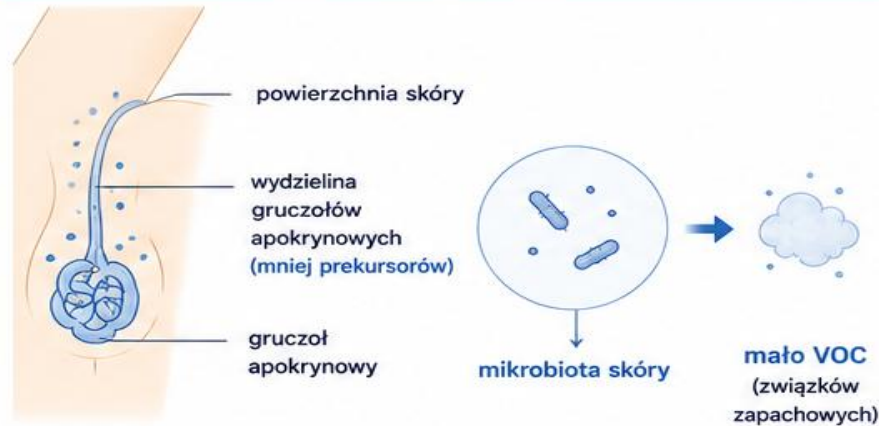
WARIANT AKTYWNY ABCC11

- ↑ więcej prekursorów zapachowych w wydzielinie
- ↑ więcej substratu dla mikrobioty
- ↑ większa produkcja lotnych związków zapachowych (VOC)

→ **INTENSYWNIEJSZY ZAPACH PACHOWY**

WARIANT NIEAKTYWNY ABCC11

- ↓ mniej prekursorów zapachowych w wydzielinie
- ↓ mniej substratu dla mikrobioty
- ↓ mniejsza produkcja lotnych związków zapachowych (VOC)

→ **SŁABSZY LUB MINIMALNY ZAPACH PACHOWY**

RÓŻNICE POPULACYJNE

Wariant nieaktywny ABCC11 występuje często w populacjach Azji Wschodniej.

WOSKOWINA USZNA

Wariant aktywny
zwykle woskowina mokra

Wariant nieaktywny
zwykle woskowina sucha

PODSUMOWANIE

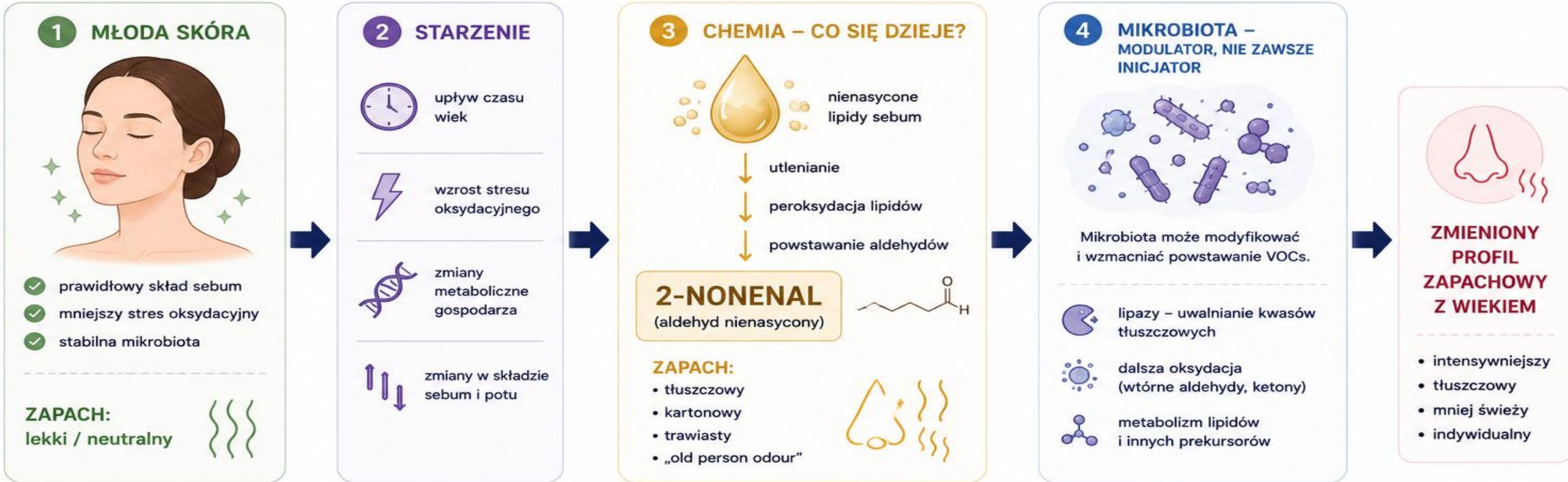
ABCC11 wpływa na skład wydzieliny apokrynowej, ilość substratu dla mikrobioty oraz ostateczną **intensywność zapachu pachowego.**

Zapach pachowy to wynik interakcji: genetyka (ABCC11) → wydzielina gruczołów apokrynowych → mikrobiota skóry → lotne związki zapachowe (VOC)

ZAPACH STARZENIA SIĘ SKÓRY

Dlaczego zapach skóry zmienia się z wiekiem?

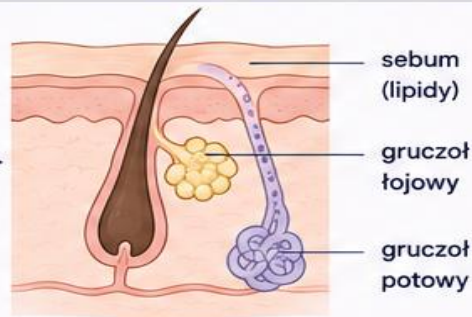
NOWY PARADYGMAT

Zapach skóry to efekt współpracy wielu czynników.

Nie każdy zapach skóry jest bezpośrednio efektem metabolizmu bakteryjnego.

Część lotnych związków (np. 2-nonenal) powstaje wskutek zmian metabolicznych gospodarza i utleniania lipidów sebum.

ZAPACH = CECHA HOLOBIONTU CZŁOWIEK–MIKROBIOTA

GDZIE NAJCZĘŚCIEJ WYKRYWANY?

- 👤 twarz
- 👤 skóra głowy
- 👤 klatka piersiowa i tułów

WNIOSOWANIE PRAKTYCZNE

Wręcz z wiekiem kluczowe jest nie tylko działanie przeciwbakteryjne, ale też:

- ✔ redukcja stresu oksydacyjnego
- ✔ ochrona lipidów sebum
- ✔ modulacja składu sebum
- ✔ wsparcie równowagi mikrobioty

2-nonenal wykrywa się częściej u osób >40–50 r.ż. i jest jednym z głównych markerów zapachu starzenia.

VOCs – lotne związki zapachowe (volatile organic compounds)

ZAPACH SKÓRY – NOWA KONCEPCJA

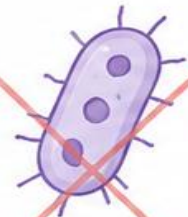
Zapach ciała to efekt złożonej współpracy wielu czynników.

STARY MODEL model uproszczony

POT
(gruczoły potowe)

+

BAKTERIE
(mikrobiota)

ZAPACH

POT + BAKTERIE = ZAPACH

NOWY MODEL

GOSPODARZ
genetyka (np. ABCC11),
hormony, wiek,
stres oksydacyjny

POT
gruczoły
ekrynowe
i apokrynowe,
prekursory
zapachowe

**LOTNE ZWIĄZKI
ZAPACHOWE
(VOC)**

**ŁÓJ
(SEBUM)**
lipidy (skwalen,
triglicerydy) →
utlenianie →
aldehydy
(np. 2-nonenal)

MIKROBIOTA
enzymy bakteryjne
(lipazy, esterazy, β-liazy)
metabolizm prekursorów

SZCZEGÓLNIE ISTOTNE DLA:

twarzy

skóry głowy

starzenia
(↑ 2-nonenal
i inne aldehydy)

ZAPACH = CECHA HOLOBIONTU CZŁOWIEK – MIKROBIOTA

Pot + łój + mikrobiota + metabolizm gospodarza = indywidualny profil zapachowy.

Jak badać skuteczność dezodorującą?

1. Metody mikrobiologiczne klasyczne

1. AGAR DIFFUSION ASSAY

Klasyczna metoda oceny aktywności przeciwdrobnoustrojowej

OCENA:

strefy zahamowania wzrostu mikroorganizmów

ZALETY

Szybkie

Krótki czas wykonania

Tanie

Niskie koszty, prosta aparatura

Porównawcze

Umożliwia porównanie aktywności różnych substancji/formulacji

WADY / OGRANICZENIA

- Mniej czuła w przypadku **formulacji lipidowych**
- Nie odzwierciedla złożonego **środowiska skóry**
- Nie mierzy bezpośrednio **malodoru** (zapachu)

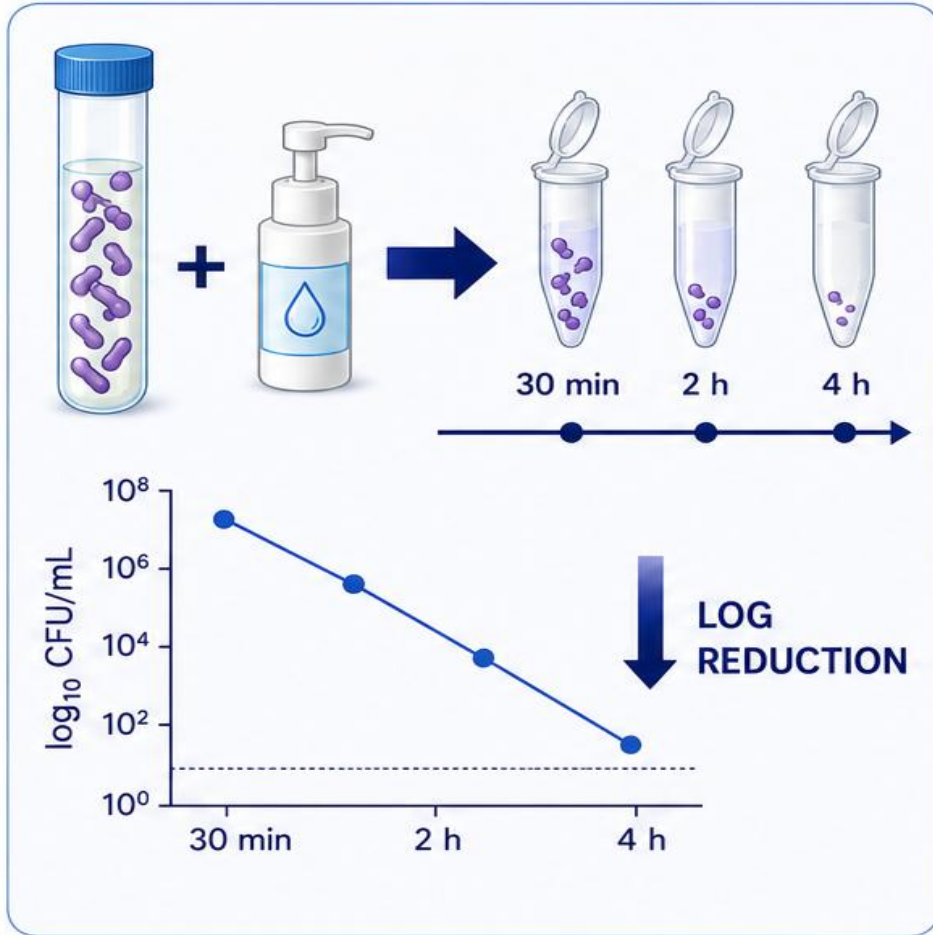
Metoda agar dyfuzji jest cennym, szybkim i tanim narzędziem porównawczym w badaniach wstępnych.

Jednak nie powinna stanowić jedynej metody oceny skuteczności nowoczesnych dezodorantów.

2. TIME-KILL ASSAY

Ilościowa ocena aktywności przeciwdrobnoustrojowej w czasie

OCENA:

redukcja logarytmiczna liczby drobnoustrojów (np. $\log_{10}$ CFU reduction)

TESTOWANE SZCZEPY:

Corynebacterium striatum

Staphylococcus hominis

Staphylococcus epidermidis

Cutibacterium acnes

ZALETY:

bardziej ilościowe
(precyzyjna ocena redukcji)

analiza zależna od czasu
(kinetyka działania)

lepsze niż strefy zahamowania

dobre do screeningu
formulacji aktywnych

OGRANICZENIA:

nadal model *kill-based*

nie ocenia modulacji mikrobioty

brak rzeczywistego środowiska skóry

nie mierzy zapachu / VOC

Time-kill assay to solidna metoda ilościowej oceny aktywności przeciwdrobnoustrojowej, ale nie odzwierciedla biologii współczesnych dezodorantów mikrobiome-friendly.

2. Metody badania mikrobiomu

3. CULTURE-BASED MICROBIOTA ASSESSMENT

Praktyczna ocena wpływu produktu na mikrobiotę skóry

SCHEMAT BADANIA

Pobranie wymazu
pacha lub inne miejsca
o nadmiernej potilwości
(np. pachwiny, fałdy skórne)

BASELINE (D0)
przed zastosowaniem
produktu

**Stosowanie produktu
przez 28 dni**

codziennie

PONOWNY WYMAZ
po 28 dniach stosowania

D28

OCENA

**Ilościowa hodowlana ocena
mikrobioty (CFU)**

Corynebacterium spp.
dominujące bakterie
mikrobioty pachowej

CoNS
(gronkowce koagulazo-ujemne)
ważne komensale skóry

Cutibacterium spp.
kluczowy komensal
skóry łojotokowej
(sebaceus)

ZALETY

- ✓ praktyczne i łatwe do wdrożenia w badaniach aplikacyjnych
- ✓ biologicznie relewantne – działa na realnej mikrobiocie skóry
- ✓ umożliwia monitorowanie zmian kluczowych grup drobnoustrojów
- ✓ pozwala ocenić wpływ na równowagę mikrobioty (patobionty vs. komensale)
- ✓ zgodne z koncepcją microbiome-friendly i nowoczesnymi oczekiwaniami konsumentów

ASPEKTY DO UWZGLĘDNIENIA

- ! ocena dotyczy przede wszystkim mikroorganizmów hodowlanych
- ! interpretację warto łączyć z oceną kliniczną / sensoryczną
- ! konieczna jest dobra standaryzacja pobrania próbek i warunków hodowli
- ! należy uwzględnić naturalną zmienność mikrobioty między osobami

INTERPRETACJA –
Co może z tego wynikać?

redukuje patobionty?

Zmniejsza liczebność bakterii związanych z malodorem i dysbiozą.

zachowuje komensale?

Nie powinien redukować korzystnych bakterii komensalnych.

**wspiera równowagę
mikrobioty skóry?**

Pomaga utrzymać zdrową, stabilną mikrobiotę.

Jedna z najbardziej praktycznych metod oceny nowoczesnych produktów dezodorujących ukierunkowanych na modulację mikrobioty i utrzymanie jej równowagi.

Mikrobiologiczna historia pewnego mleczka dezodorującego

Tabela 1. Liczba komórek drobnoustrojów (cfu/cm² skóry) przed i po zastosowaniu produktu kosmetycznego

Probant	Wiek	Płeć	Rodzaj skóry	Liczba drobnoustrojów przed stosowaniem kosmetyku (cfu/cm ² skóry)	Liczba drobnoustrojów po zastosowaniu kosmetyku (cfu/cm ² skóry)
1	35	K	T	$6,00 \times 10^4$	$7,00 \times 10^4$
2	35	K	T	$1,80 \times 10^4$	$2,00 \times 10^4$
3	38	K	N	$1,00 \times 10^3$	$1,20 \times 10^3$
4	39	K	N	$1,50 \times 10^3$	$2,00 \times 10^3$
5	41	K	N	$4,50 \times 10^3$	$5,00 \times 10^3$

Tabela 2. Zidentyfikowane drobnoustroje na skórze przed i po zastosowaniu produktu kosmetycznego

Probant	Wiek	Płeć	Rodzaj skóry	Zidentyfikowany Drobnoustrój	Wykryty drobnoustrój przed stosowaniem kosmetyku	Wykryty drobnoustrój po zastosowaniu kosmetyku
1	35	K	T	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	+	+
				<i>Micrococcus spp.</i>	+	+
				<i>Staphylococcus hominis</i>	+	-
				<i>Cutibacterium acnes</i>	-	+
				<i>Corynebacterium spp.</i>	+	+
2	35	K	T	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	+	+
				<i>Staphylococcus capitis</i>	+	+
				<i>Corynebacterium jeikeium</i>	+	+
				<i>Micrococcus spp.</i>	-	+
3	38	K	N	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	+	+
				<i>Micrococcus spp.</i>	+	-
				<i>Corynebacterium spp.</i>	+	+
				<i>Cutibacterium acnes</i>	+	+
				<i>Moraxella spp.</i>	+	+
4	39	K	N	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	+	+
				<i>Corynebacterium spp.</i>	+	+
				<i>Staphylococcus lentus</i>	+	-
				<i>Micrococcus spp.</i>	+	-
5	41	K	N	<i>Staphylococcus epidermidis</i>	+	+
				<i>Staphylococcus warneri</i>	+	+
				<i>Staphylococcus hominis</i>	+	-
				<i>Corynebacterium spp.</i>	+	+
				<i>Cutibacterium acnes</i>	+	-
				<i>Micrococcus spp.</i>	-	+

WPŁYW PRODUKTU NA MIKROBIOTĘ SKÓRY – STATYSTYKA

4-tygodniowe stosowanie mlecza do ciała (n = 10 probantów)

1. LICZBA DROBNOUSTROJÓW (CFU/cm²)

Ilość hodowalnych drobnoustrojów na skórze pach

PRZED
(baseline)

$5,0 \times 10^3$
mediana

PO 28 DNIACH

$5,5 \times 10^3$
mediana

WZROST
u 10/10
probantów

METODA

Hodowla tlenowa,
ilościowa
(CFU/cm²)

$1,37 \times 10^4$
średnia

$1,55 \times 10^4$
średnia

Produkt nie zmniejsza ilości drobnoustrojów.
Obserwowano niewielki, ale istotny statystycznie wzrost.

Test Wilcoxona (próby zależne): $p = 0,00195$
poziom istotności: $p < 0,05$

2. RÓŻNORODNOŚĆ HODOWLANA

Liczba wykrywanych taksonów (gatunków/rodzajów)
na probanta

PRZED
(baseline)

4
mediana

PO 28 DNIACH

4
mediana

BEZ ZMIAN
statystycznie
istotnych

4,0
średnia

3,7
średnia

Produkt nie zmniejsza różnorodności mikrobioty.
Mediana liczby taksonów bez zmian.

Test Wilcoxona (próby zależne): $p = 0,5625$
poziom istotności: $p < 0,05$

3. GATUNKI I GRUPY WPŁYWAJĄCE NA ZAPACH

Częstość wykrywalności u probantów

Drobnoustrój / grupa	PRZED (n=10)	PO 28 DNIACH (n=10)	Interpretacja
<i>Staphylococcus epidermidis</i>	10/10	10/10	✓ zachowany u wszystkich
CoNS łącznie (gronkowce koagulazoujemne)	10/10	10/10	✓ zachowana grupa komensalna
<i>Corynebacterium</i> spp. / <i>C. jeikeium</i>	8/10	9/10	✓ nie eliminowane
<i>Cutibacterium acnes</i>	6/10	6/10	✓ bez zmian
<i>Micrococcus</i> spp. / <i>M. luteus</i>	7/10	6/10	✓ niewielka zmiana
<i>Staphylococcus hominis</i>	2/10	0/10	⚠ spadek obecności (mała liczba przypadków)

Kluczowi komensale związani z fizjologicznym zapachem skóry pozostają zachowani.
Produkt nie wykazuje działania wyjąłwiającego.

PODSUMOWANIE
WYNIKÓW

NIE ZMNIJSZA ILOŚCI
DROBNOUSTROJÓW

Wzrost mediany z $5,0 \times 10^3$
do $5,5 \times 10^3$ CFU/cm²
($p = 0,00195$)

NIE ZMNIJSZA
RÓŻNORODNOŚCI

Mediana liczby taksonów
bez zmian (4 vs 4)
($p = 0,5625$)

ZACHOWUJE KLUCZOWE KOMENSALE
WPŁYWAJĄCE NA ZAPACH

Staphylococcus epidermidis, *Corynebacterium* spp.
oraz *Cutibacterium acnes* pozostają obecne
u większości probantów.

PRODUKT JEST
KOMPATYBILNY
Z MIKROBIOTĄ
SKÓRY.

Metodyka: hodowla tlenowa (ilościowa i jakościowa), identyfikacja biochemiczna | Okres badania: 4 tygodnie | Miejsce: skóra pach

n = 10
probantów

Źródło: Raport z badania
BIOM/99/05/2026 PL

Wnioski

Badany produkt kosmetyczny Enzym mleczko dezodoryzujące:

- nie wykazywał działania redukującego wobec hodowalnej mikrobioty skóry pach,
- po 4 tygodniach stosowania obserwowano statystycznie istotny wzrost liczby hodowalnych drobnoustrojów komensalnych skóry,
- nie eliminował kluczowych przedstawicieli fizjologicznej mikrobioty skóry, w tym *Staphylococcus epidermidis*,
- wykazywał kompatybilność z hodowalną mikrobiotą skóry pach.

Uzyskane wyniki wskazują, że badany produkt wykazuje cechy produktu typu microbiome-friendly, tj. kompatybilnego z naturalną mikrobiotą skóry pach i niewykazującego działania destabilizującego wobec jej hodowalnych przedstawicieli.

Badanie działania przeciwdrobnoustrojowego mleczka dezodorującego

Time-kill assay – 2 h kontaktu

METODA
Time-kill assay

CZAS KONTAKTU
2 h

ROZCIĘCZENIA
seryjne 10^{-1} – 10^{-4}
(w analizie wykorzystano najbardziej odpowiednie rozcieńczenie)

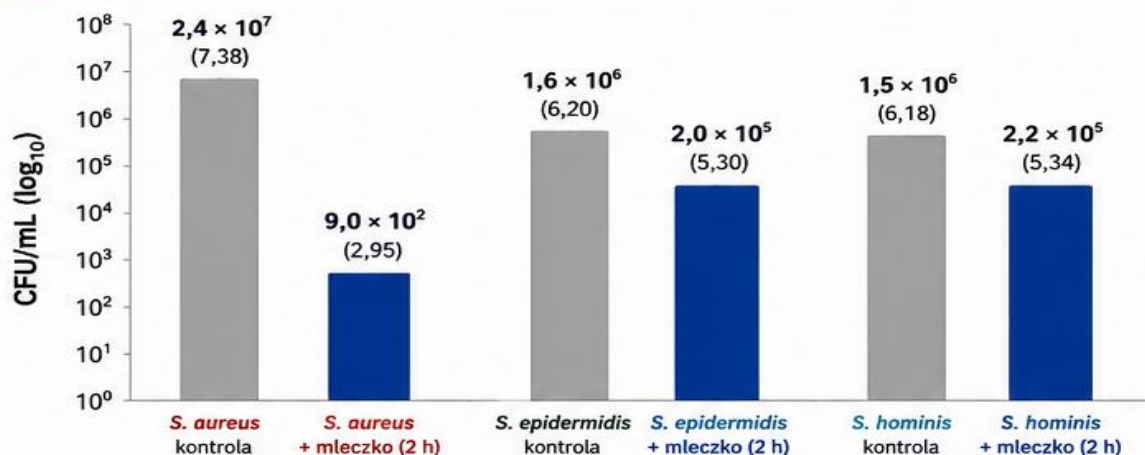
POSIEW
powierzchniowy
0,1 mL

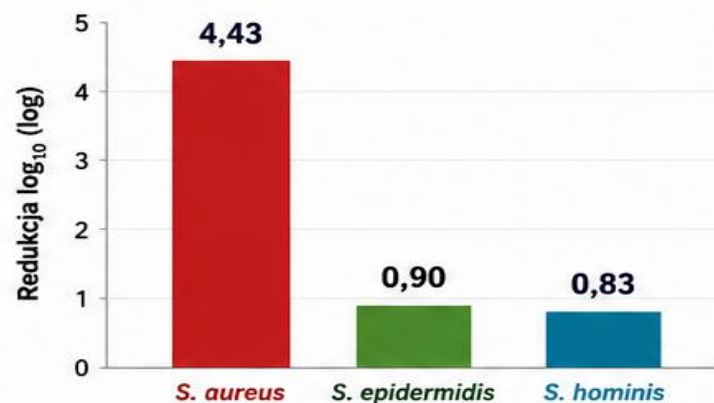
KONTROLA
T0 – kontrola wzrostu
(bez produktu)

- *S. aureus* (patogen)
- *S. epidermidis* (komensal)
- *S. hominis* (komensal)
- kontrola (bez produktu)
- mleczko dezodorujące (2 h)

1 Liczba żywych komórek (CFU/mL, $\log_{10}$)

2 Redukcja logarytmiczna po 2 h kontaktu z mleczkiem

Redukcja procentowa	
<i>S. aureus</i>	99,996 %
<i>S. epidermidis</i>	87,5 %
<i>S. hominis</i>	85,3 %

i Redukcja $\log_{10} = \log_{10}(\text{kontrola}) - \log_{10}(\text{po 2 h})$
Obliczenia na podstawie posiewu 0,1 mL.

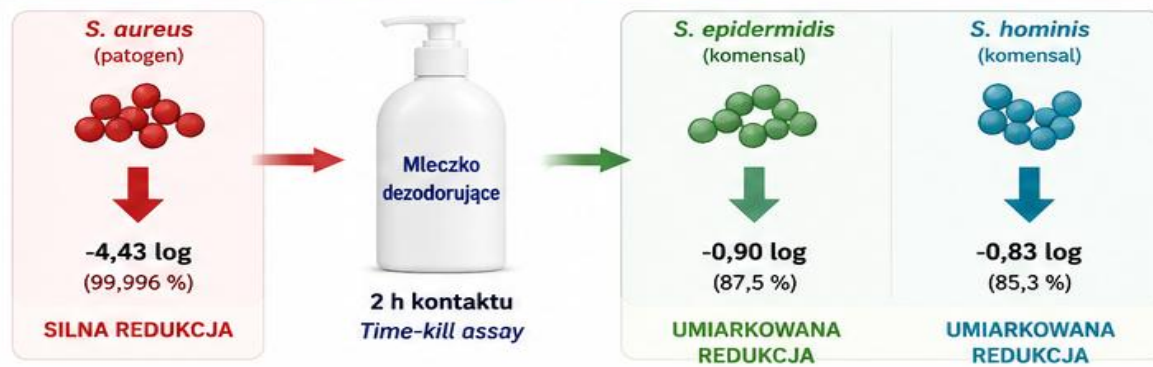
3 Szczegółowe wyniki

Szczep	KONTROLA (2 h)				MLECZKO (2 h)				Redukcja	
	Rozcieńczenie	Kolonie	CFU/mL	$\log_{10}$ CFU/mL	Rozcieńczenie	Kolonie	CFU/mL	$\log_{10}$ CFU/mL	$\log_{10}$	%
<i>S. aureus</i>	10^{-4}	240	$2,4 \times 10^7$	7,38	10^{-1}	9	$9,0 \times 10^2$	2,95	4,43	99,996
<i>S. epidermidis</i>	10^{-3}	160	$1,6 \times 10^6$	6,20	10^{-3}	20	$2,0 \times 10^5$	5,30	0,90	87,5
<i>S. hominis</i>	10^{-3}	150	$1,5 \times 10^6$	6,18	10^{-3}	22	$2,2 \times 10^5$	5,34	0,83	85,3

CFU/mL = liczba kolonii (CFU) $\times$ odwrotność rozcieńczenia $\times 10$ (posiew 0,1 mL)

W analizie wykorzystano płytki z liczbą kolonii w zakresie 30–300 (dla niższych wartości wyniki mają charakter orientacyjny).

4 Selektywna aktywność – nie wyjąłwia, moduluje

Mleczko dezodorujące wykazuje selektywne działanie przeciwdrobnoustrojowe:

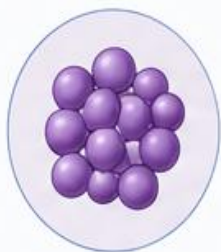
silnie redukuje *S. aureus* (patogen), a jednocześnie w mniejszym stopniu wpływa na komensalne gatunki *Staphylococcus*.

NIE WYJĄŁWIA
– MODULUJE MIKROBIOTĘ SKÓRY

UDZIAŁ *Staphylococcus aureus* W ZAPACHU SKÓRY

S. aureus nie jest typowym komensalem odpowiedzialnym za fizjologiczny zapach skóry, ale może uczestniczyć w jego nasileniu w określonych warunkach.

1. ROLA *S. AUREUS*

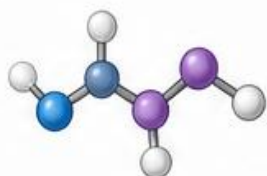

Staphylococcus aureus

zazwyczaj nie jest głównym źródłem fizjologicznego zapachu skóry, ale może przyczynić się do jego powstawania w stanach dysbiozy lub zapalnych.

2. MECHANIZMY UDZIAŁU W POWSTAWANIU NIEPRZYJEMNEGO ZAPACHU

1. Metabolizm aminokwasów

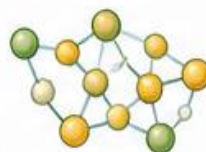

aminy biogenne
(np. putrescyna, kadaweryna)

zapach gnilny / nieprzyjemny

2. Fermentacja metaboliczna

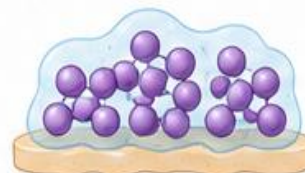

kwasy organiczne,
związki siarkowe i inne metabolity

zapach kwaśny / ostry

3. Tworzenie biofilmu

zatrzymywanie metabolitów,
zmiana mikrośrodowiska

nasilenie malodoru

3. TYPOWI „PRODUCENCI” FIZJOLOGICZNEGO ZAPACHU

Corynebacterium spp.

Staphylococcus hominis

Staphylococcus epidermidis

Cutibacterium spp.

Stale komensale skóry – metabolizują składniki potu i sebum, generując charakterystyczne VOC.

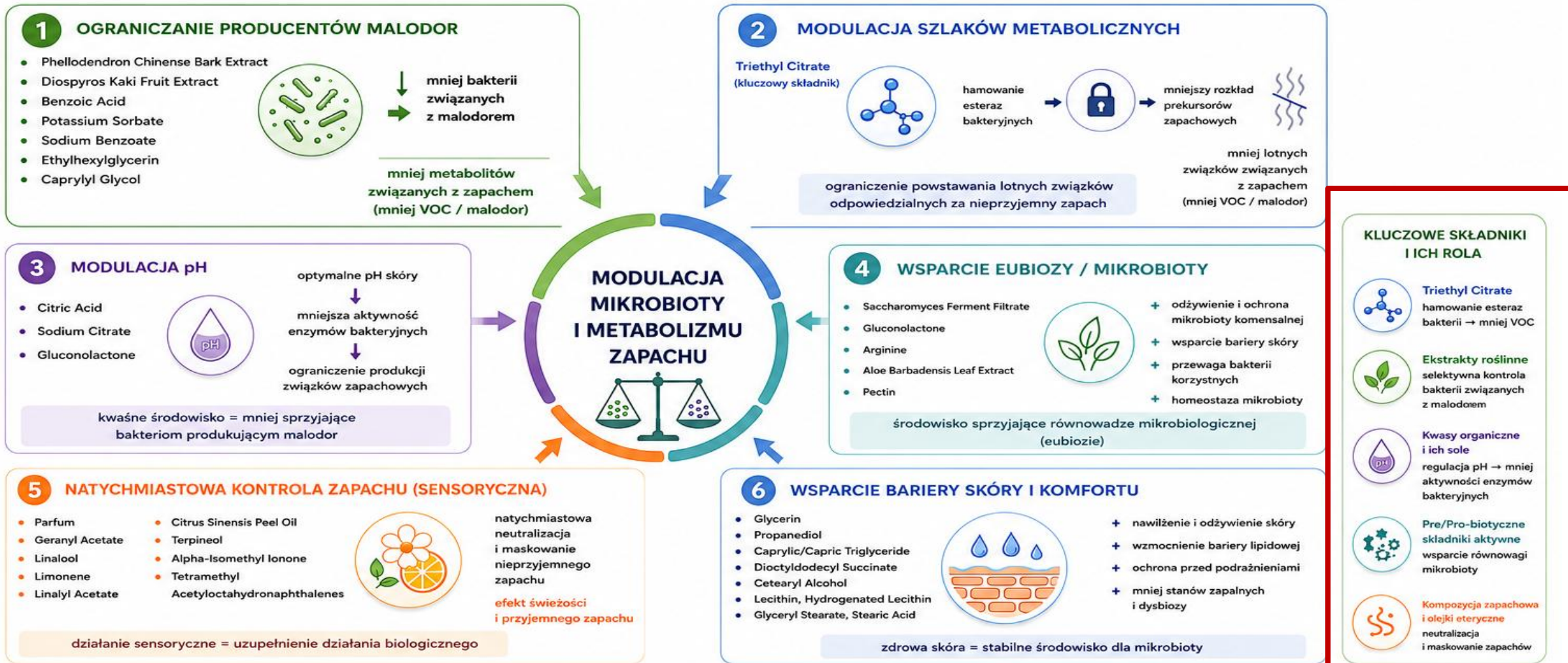

Staphylococcus aureus nie jest typowym producentem fizjologicznego zapachu skóry, ale może uczestniczyć w patologicznych postaciach malodoru związanych z dysbiozą, biofilmem i stanem zapalnym.

JAK DZIAŁA NOWOCZESNE MLECZKO DEZODORUJĄCE?

WIELOMECHANISTYCZNE PODEJŚCIE: **NIE ZABIJAĆ – MODULOWAĆ**

TO NIE JEST KLASYCZNY DEZODORANT „KILL-ONLY”

MODULACJA MIKROBIOTY

ogranicza bakterie związane z malodorem, nie zaburzając równowagi

MODULACJA METABOLIZMU VOC

hamuje szlaki enzymatyczne i produkcję lotnych związków zapachowych

WSPARCIE EUBIOZY

sprzyja bakteriom korzystnym i homeostazie mikrobiologicznej skóry

OCHRONA I KOMFORT SKÓRY

wspiera barierę, nawilża i zmniejsza ryzyko dysbiozy i podrażnień

KONTROLA SENSORYCZNA ZAPACHU

natychnmiastowa świeżość dzięki kompozycji zapachowej i naturalnym olejkom

SKUTECZNOŚĆ, SELEKTYWNOŚĆ, KOMFORT I ŚWIEŻOŚĆ – BEZ NARUSZANIA RÓWNOWAGI MIKROBIOTY SKÓRY

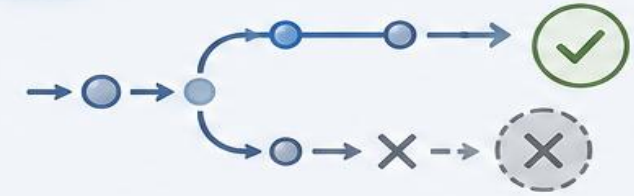
MODULACJA MIKROBIOTY I METABOLIZMU

OGRANICZAĆ
PRODUKENTÓW
MALODOR

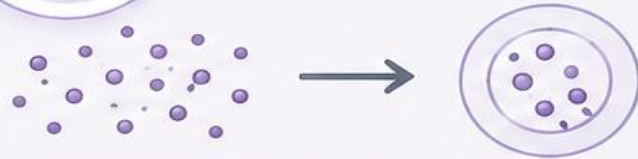
MODUŁOWAĆ
SZLAKI
METABOLICZNE

Wpływ na aktywność enzymatyczną i kierunki przemian metabolicznych bakterii.

NEUTRALIZOWAĆ
VOC

Neutralizacja lotnych związków organicznych odpowiedzialnych za nieprzyjemny zapach.

CEL:
nie eliminować mikrobioty,
ale:

WSPIERAĆ
EUBIOZĘ

Tworzenie korzystnych warunków dla mikroorganizmów komensalnych i zachowanie równowagi mikrobioty.

MPR Labs Sp. z o.o.
Ul. Kosynierów Gdyńskich 50
Łódź 93-357

p.lisiecki@mpr-labs.com

